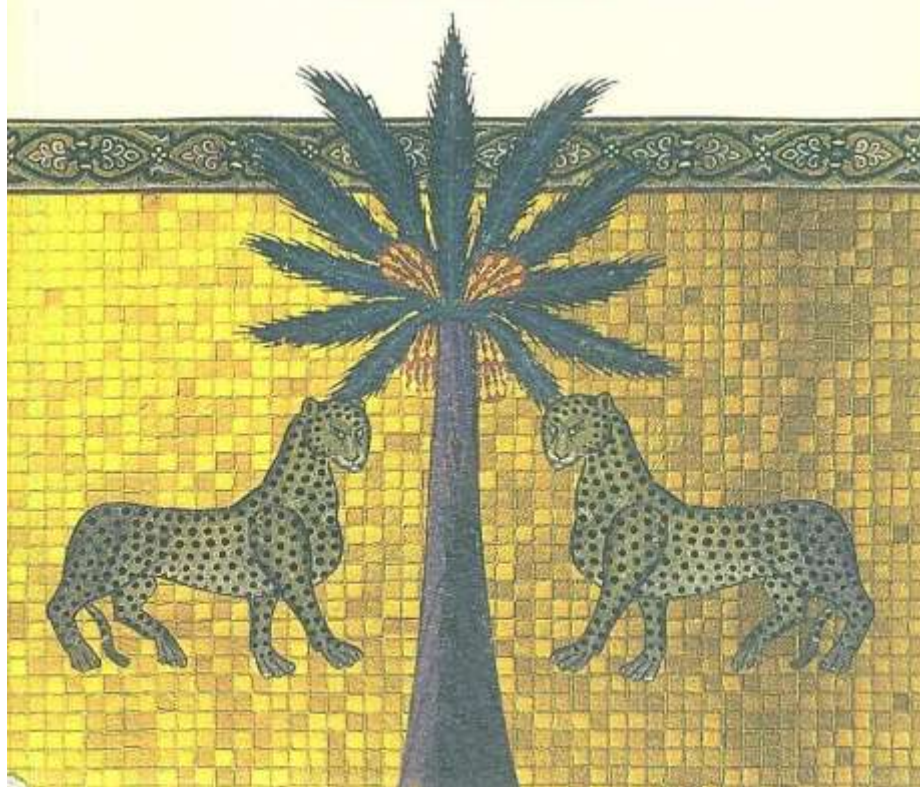

ΤΑΡΙQ ΑΛΙ
ΕΝΑΣ ΣΟΥΛΤΑΝΟΣ
ΣΤΟ ΠΑΛΕΡΜΟ

ΜΥΘΙΣΤΟΡΗΜΑ

ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ ΠΑΛΜΥΡΑΣ ΙΣΜΥΡΙΔΟΥ

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΑΓΡΑ

Άγρα 2006

Τίτλος πρωτοτύπου: *A Sultan in Palermo*, εκδόσεις Verso, Λονδίνο 2005

Π Ε Ρ Ι Ε Χ Ο Μ Ε Ν Α

Γλωσσάρι 11

ΣΙΚΙΛΛΙΓΙΑ 1153-4

1. Στοχασμοί τοῦ Ἰντρισί γιά τήν εἰσαγωγική φράση, καθὼς καὶ γιά τίς τυχαῖες συναντήσεις. Ἡ πρώτη του γνωριμία μέ τὸν Ρουτζάρι. 17
2. Οἰκογενειακὴ ζωὴ καὶ οἰκογενειακὴ ἠλιθιότητα. Ὁ Ἰντρισί ἀνατρέπει τὰ σχέδια τῶν θυγατέρων του νὰ παγιδέψουν καὶ νὰ προδώσουν τοὺς συζύγους τους, ἀλλὰ εἶναι ἀποφασισμένος νὰ ἀσχοληθεῖ μέ τὴ μόρφωση τῶν ἐγγονῶν του. 41
3. Ψίθυροι στὴ Σικιλλίγια. Ὁ Σουλτάνος πληροφορεῖ στὸ παλάτι τὸν Ἰντρισί γιά τὴ μοίρα ποὺ περιμένει τὸν Φίλιππο ἀλ-Μάχντια. Ὁ Ἰντρισί συναντᾷ τὴ Μάγυα καὶ τὴν Ἑλινορ καὶ ξεχνᾷ ὅλα τὰ ἄλλα. 58
4. Τὸ μέχφιλ στὸ τέμενος Ἄυν ἀλ-Σίφα τοῦ Παλέρμο. Ὁ Φίλιππος πείθεται ὅτι οἱ βαρόνοι καὶ οἱ ἐπίσκοποι σχεδιάζουν μιὰ σφαγὴ, ἴσως καὶ δύο. 77
5. Ὁ Ἀμίρ τῶν Συρακουσῶν ὀργανώνει δεῖπνο ὅπου συζητεῖται ἀνοιχτὰ τὸ θέμα τῆς ἐξέγερσης. 95
6. Ἐρωτας καὶ ἓνας μυστικὸς γάμος στὶς Συρακοῦσες. Ἡ ποίηση τοῦ Ἰμπν Κουζμάν. Ἡ Ἑλινορ ὑποβάλλει πολλὰ ἐρωτήσεις, ἐνῶ ἡ Μπαλκίς ἀκούει. 111
7. Ὁ Ἰντρισί κατακλύζεται ἀπὸ τίς ἀναμνήσεις ἐνὸς μαγικοῦ νησιοῦ. Μιὰ πρώτη συνάντηση μέ τὸν Ἐμπιστο, κήρυκα τῆς ἀνοιχτῆς ἐξέγερσης κατὰ τοῦ Παλέρμο. 127
8. Ἀδελφὸς τῆς Σικιλλίγια. Ἡ Μάγυα καὶ ἡ Μπαλκίς συζητοῦν τὰ πλεονεκτήματα τῆς ζωῆς μέ καὶ δίχως ἄντρα. Μυστικὰ ἔρχονται στὸ φῶς. Σχέδιο λήψης τοῦ σπέρματος τοῦ Ἰντρισί. 146

9. Ὁ Ἰντρισι σκέφτεται τὸν ξεσηκωμὸ καὶ αἰφνιδιάζεται στὸν ὕπνο του. Τὸ σπέρμα του ἀντλεῖται, κι ὄχι μόνο μία φορά. 155
10. Πρὸ εἰκοσιεξαετίας θεολογικὴ συζήτηση στὸ πλαίσιο τῆς ὁποίας ὁ Ρουτζάρι καὶ ὁ Ἰντρισι συγκρίνουν τὰ πλεονεκτήματα καὶ τὶς ἀτέλειες τῶν θρησκειῶν τους. 184
11. Ἡ δίκη τοῦ Φίλιππου. Ὁ Ἀμίρ τῆς Κατάνης ἀφήνει ἡχηρὴ πορδὴ κατὰ τὴ διάρκεια τῆς ἀγόρευσης τοῦ κατηγοροῦ. 190
12. Ὁ ἔρωτας τοῦ Ἰντρισι γιὰ τὴν Μπαλκίς καὶ οἱ συνέπειές του. 202
13. Ὁ Ἐμπιστος ἐλευθερώνει ἓνα χωριὸ καὶ δίνει μάχη με τοὺς Λομβαρδοὺς βαρβάρους. Τὸ γλυκὸ ἄρωμα τῆς νίκης. Μοίρα καὶ ζωὴ. 217
14. Διπλὴ ἐγκυμοσύνη. Ὁ Ἰντρισι ἀνακαλύπτει πρωτότυπη θεραπεία γιὰ τὸ βήχα καὶ τὸ κρουολόγημα. 232
15. Ὁ θάνατος τοῦ Ρουτζάρι. Ὁ Ἰντρισι γίνεται ξανὰ πατέρας, εἰς διπλοῦν. Ὀνειρευόμενος τὶς Συρακοῦσες. 241
16. Ἄνοιξη στὶς Συρακοῦσες. Καλὴ καὶ κακὴ ποίηση. Πατέρες καὶ γιοί. 259
17. Σφαγὴ στὸ Παλέρμο. Ὁ Ἰντρισι ἀποφασίζει νὰ μὴν πατήσῃ ξανὰ τὸ πόδι του στὴν πόλη. Ἀναχωρεῖ γιὰ τὴ Βαγδάτη. 280

ΛΟΥΤΣΕΡΑ 1250-1300

Ἐπίλογος

295

Γ Λ Ω Σ Σ Α Ρ Ι

Άλ-Άνδαλους	Ίσλαμική Ίσπανία
Άλλάχου Άκμπαρ	Ό Θεός είναι μεγάλος
Άλ-Μαρίγια	Άλμέρια
Άλ-Χόμα	Όμηρος
άμπον	πατέρας
Άμιρ	άρχηγός
Άμιρ άλ-κιτάμπ	Άρχηγός του βιβλίου
Άμιρ άλ-μπάχο	Άρχηγός του στόλου, έξοῦ καί “ Admiral ” (ναύαρχος)
Άτραμπανίσι	Τράπανι, άρχ. έλλ. Δρέπανον (βορειοδυτική Σικελία)
Γκαρνάτα	Γρανάδα
ζάτζαλ	δημοφιλή ποιήματα, προϊόντα αὔτοσχεδιασμοῦ στην άραβική γλώσσα τῆς Άνδαλουσίας, πού με- ταδίδονταν προφορικά άπό τόν δέκατο αἰώνα
Ίφρίκιγια	Άφρική
Ίσα	Ίησοῦς
Ίσμπιλίγια	Σεβίλλη
Καδῆς	δικαστής μουσουλμανικῆς πόλης με μεγάλη δύναμη προκειμένου νά έπιβάλλει τήν τάξη
κάσρ	Κάστρο
Κουρλοῦν	Κορλεόνε (δυτική Σικελία)
Κούρτουμπα	Κόρδοβα
Λαμπαντούσα	Νῆσος Λαμπεντούζα (Ίταλία)
Μάλακα	Μάλαγα
μαριστάν	νοσοκομεῖο
Μάρσα Άλι	Μαρσάλα (δυτική Σικελία)
μεντρεσές	σχολεῖο

μέχφιλ	συγκέντρωση, συχνά κατόπιν προσκλήσεως· δὲν ἀποτελεῖ τὴν προέλευση τῆς λέξης « μαφία »
Μπαλανσίγια	Βαλέντσια
Μπόν	Μπόν, Ἀνάμπα (πόλη καὶ λιμάνι τῆς Ἀλγερίας)
οὐμί	μητέρα
οὐρί	νύμφες στὸν παράδεισο οἱ ὁποῖες ἀνταμείβουν τοὺς ἄνδρες ποὺ καταφτάνουν
Σάκκα	Σάκκα (πόλη τῆς νότιας Σικελίας)
Σικιλίγια	Σικελία
σούρα	κεφάλαιο, ἱερὴ ρήτρα τοῦ Κορανίου
τάρις	τοπικὸ νόμισμα
Τζιμπριλ	Γαβριήλ
τζίντου	παπποῦ
Τζιριτζέντ	Ἄγκριτζέντο τῆς Σικελίας (ἀρχαῖος Ἀκράγας)
τζιχάντ	ἱερὸς πόλεμος
χαμὰμ	δημόσια ἢ ἰδιωτικὰ λουτρά
χαμπίμπι	ἀγάπη μου· δὲν ἀποτελεῖ τὴν προέλευση τῆς ἔκφρασης “ hey, baby! ”
χαράμ	ἀπαγορευμένο... Ἀναφορὰ στὰ γυναικεῖα δώματα στὰ μουσουλμανικὰ παλάτια καὶ σπίτια
χούτμπα	τὸ κήρυγμα τῆς Παρασκευῆς στὸ τζαμί

Σημείωση Πανοράματος: Οι Νορμανδοί κατέλαβαν το Παλέρμο, το οποίο κατείχαν από το 831 οι Άραβες της Β. Αφρικής («Σαρακηνοί»), το 1071. Ο Ρογήρος Β΄ είχε αρχικά τον τίτλο του κόμη, 1105-1130, και του βασιλιά (ρήγα /), 1130-1154, καθώς στα 1130 η Παπική Εκκλησία αποφάσισε να αναβαθμίσει τον Νορμανδό ηγεμόνα κι έτσι η Κομητεία της Σικελίας ανυψώθηκε σε Βασίλειο. Από το πολυάνθρωπο «αραβοβυζαντινό» Παλέρμο, λιμανούπολη γεμάτη κήπους, σιντριβάνια και αλέες (κάτοικοι γύρω στις 350.000), ο Ρογήρος / Roger II (που οι Άραβες τον έλεγαν Ρουτζάρι) διοικούσε ένα μεσαιωνικό βασίλειο που εκτεινόταν στον ιταλικό Νότο, τη Μάλτα και τη Βόρεια Αφρική (από την Τυνησία έως την Τρίπολη της Λιβύης).

Περισσότερα θα βρείτε στις Σημειώσεις Πανοράματος:: ΣΙΚΕΛΙΑ Β΄ (Οκτώβριος 2013) και Ταξιδιωτικές Σημειώσεις ΠΑΛΕΡΜΟ (Οκτώβριος 2013)

ΑΛ-ΙΝΤΡΙΣΙ

(1100-1166 μ.Χ.)

Ὁ Ἀμποῦ Ἀμπντ Ἀλλάχ Μουχάμαντ ἄλ-Ἰντρισί ἢ Ἄς-Σαρίφ ἄλ-Ἰντρισί, Ἀραβας γεωγράφος, γεννήθηκε στὴ Σάμπτα (σημερινὴ Θέουτα) τῆς βόρειας Ἀφρικῆς γύρω στὰ 1100 καὶ πέθανε στὴ Σικελία τὸ 1165 ἢ 1166 μ.Χ. Ἐγγραψε ἓνα ἀπὸ τὰ σπουδαιότερα γεωγραφικὰ συγγράμματα τοῦ Μεσαίωνα, τὸ ἔργο *Εὐχάριστη περιπλάνηση κάποιου ποῦ ποθεῖ νὰ διασχίσει τὶς περιοχὲς τοῦ κόσμου ἢ Τὸ βιβλίον τοῦ Ρογήρου*. Πρόκειται γιὰ ἓνα εἶδος γεωγραφικῆς ἐγκυκλοπαίδειας τῆς ἐποχῆς, ποῦ περιλαμβάνει πληροφορίες ὄχι μόνο γιὰ τὴν Ἀσία καὶ τὴν Ἀφρική, ἀλλὰ καὶ γιὰ εὐρωπαϊκὲς χώρες.

Δὲν γνωρίζουμε πολλὰ γιὰ τὴ ζωὴ του. Στὰ νεανικά του χρόνια ταξίδεψε κυρίως στὴ βόρεια Ἀφρική καὶ στὴν Ἰσπανία, ἀπὸ ὅπου συγκέντρωσε πολλὰ ἀξιόπιστα στοιχεῖα. Σπούδασε στὴν Κόρδοβα καὶ ἐπισκέφτηκε πολλὲς περιοχὲς τῆς Εὐρώπης καὶ τῆς Μικρᾶς Ἀσίας. Γύρω στὰ 1145 μπῆκε στὴν ὑπηρεσία τοῦ Ρογήρου Β' τῆς Σικελίας. Ἐκτοτε ὅλα του τὰ ἐπιτεύγματα ἦταν συνδεδεμένα μὲ τὴ νορμανδικὴ Αὐλὴ τοῦ Παλέρμο.

Ὁ Ρογήρος ἦταν περισσότερο ἀπὸ κάθε ἄλλον ἡγεμόνα τῆς ἐποχῆς ἓνας διανοούμενος. Ἐμπιστεύτηκε τὰ οἰκονομικὰ τοῦ κράτους σὲ Ἀραβες ὑπηκόους του, οἱ ὅποιοι στελέχωναν ἐπίσης τὶς ὑψηλὲς βαθμίδες τοῦ στρατοῦ του. Τὰ κτίρια τῆς ἐποχῆς τοῦ Ρογήρου καὶ τῶν διαδόχων του διακρίνονται γιὰ τὸν ἐκλεκτισμὸ τους, ἐνῶ πολλὰ οἰκοδομήματα παρουσιάζουν σὲ μεγάλο βαθμὸ ἀραβικὲς ἐπιδράσεις.

Ὁ Ἰντρισί ἔγινε σύμβουλος τοῦ Ρογήρου. Λόγω τοῦ γεγονότος ὅτι ἐγκωμίασε τὸν ἴδιο καὶ τὸ ἔργο του, εἰκάζεται ὅτι οἱ Μουσουλμάνοι τὸν θεώρησαν ἀποστάτη καὶ ὅτι ἴσως γι' αὐτὸ σπανίζουν τὰ βιογραφικὰ του στοιχεῖα.

Στὰ ἐπιστημονικὰ ἐνδιαφέροντα τοῦ Ἰντρισί συγκαταλεγόταν καὶ ἡ ἰατρική. Στὸ ἔργο του *Βιβλίον τῶν ἀπλῶν φαρμάκων* καταχώρισε ὀνόματα φαρμάκων σὲ δώδεκα γλῶσσες, γεγονός ποῦ φανερώνει τὴ γλωσσομάθειά του. Φαίνεται πὺς εἶχε βαθιὰ γνώση τῆς ἀραβικῆς λογοτεχνίας καὶ ὅτι ἦταν ἐπίσης προικισμένος ποιητής. Δὲν ὑπάρχουν πληροφορίες γιὰ τὰ τελευταῖα χρόνια τῆς ζωῆς του.

τουμπα. Ὁ ἐγγονός της ἀνακάλυψε τὸ ἡμιτελές χειρόγραφο κρυμμένο σ' ἓνα παλιὸ μπαούλο, κάτω ἀπὸ τὸ ἄλ-Κουράν, καὶ ἐπέτρεψε στὸν προπάππο μου νὰ τὸ διαβάσει στὸ σπίτι του. Ἔτσι λοιπόν, ὁ πρόγονός μας ἀνακάλυψε ὅτι τὸ ἐλληνικὸ σύγγραμμα φιλοξενοῦνταν στὰ μυστικὰ διαμερίσματα τῆς βιβλιοθήκης τοῦ Παλέρμο. Γιὰ νὰ ἐπιτραπεῖ σὲ ἓναν μελετητὴ ἢ πρόσβαση στὸ κρυφὸ τμῆμα τῆς βιβλιοθήκης, ἀπαιτοῦνταν εἰδικὴ ἄδεια τοῦ Χαλίφη».

➔ Κατὰ τὴν πρώτη χρονιά του στὴ βιβλιοθήκη τοῦ παλιοῦ ἀνακτόρου τοῦ Παλέρμο, ὅταν ὁ νοῦς του πραγματοποιοῦσε τὸ μακρύτερο ταξίδι πού ἔκανε ποτέ, ὁ Ἰντρισί ἔπεσε τυχαῖα πάνω στὸ μυστικὸ τμῆμα καὶ ἐνημέρωσε τὸν ἀυλάρχη τοῦ παλατιοῦ, ὁ ὁποῖος ἐνημέρωσε τὸν ἀφέντη του. Ὁ Σουλτάνος Ρουτζάρι διέκοψε τὸ γεῦμα του κι ἔτρεξε στὴ βιβλιοθήκη. Ὁ Ἰντρισί, πού συναντοῦσε γιὰ πρώτη φορὰ τὸν Ναζαρηνὸ ἡγεμόνα, ἐξήγησε τοὺς λόγους τοῦ ἐνθουσιασμοῦ του. Ὁ Σουλτάνος δὲν ἤξερε τίποτα γιὰ τὸν ἄλ-Χόμα, ἀλλὰ τὸν διαβεβαίωσε ὅτι θὰ διαβάσει πάραυτα τὸ χειρόγραφο. Δὲν μιλοῦσε τόσο καλὰ τὰ ἀραβικά, ὅμως ἦταν σὲ θέση νὰ τὰ διαβάζει ἄριστα. Ὁ ἀυλάρχης πῆρε τὸ χειρόγραφο καὶ ἐτοιμαζόταν νὰ ἀναχωρήσει ἀπὸ τὴ βιβλιοθήκη. Τὸν κράτησε ὁ Σουλτάνος, ὁ ὁποῖος, βλέποντας τὴν ἀπογοήτευση στὸ πρόσωπο τοῦ νεαροῦ μελετητῆ, ἔδωσε ἐντολὴ στὸν ἀυλάρχη νὰ βρεῖ τοὺς καλύτερους ἀντιγραφεῖς τοῦ Παλέρμο καὶ νὰ τοὺς στρώσει στὴ δουλειά. Ὅταν θὰ ἐπέστρεφε ἀπὸ τὸ Νότο, ἤθελε νὰ τὸν περιμένει ἓνα νέο ἀντίγραφο. Ἐν συνεχείᾳ στράφηκε στὸν νεαρὸ σαρικοφόρο, πού περίμενε μὲ ὕφος ταπεινό.

« Τὸ ὄνομά σου ; »

« Μουχάμμαντ ἴμπν Ἀμπνταλλάχ ἴμπν Μουχάμμαντ ἄλ-Ἰντρισί, Μεγαλειότατε ».

« Ἀφέντη Ἰντρισί, ἐσὺ κι ἐγὼ θὰ κουβεντιάσουμε γιὰ τοῦτο τὸ ἔργο, ἀφοῦ τὸ διαβάσουμε. Θὰ συγκρίνουμε τίς γνώσεις πού θὰ ἀντλήσουμε ἀπὸ αὐτό. Ἄν τὰ ἀραβικά τῆς μετάφρασης παραεῖναι περίπλοκα, θὰ καλέσω τὸν Ἀχμὲντ ἀπὸ τὸ Τζιρτζέντ ».

Ἐξι ἐβδομάδες ἀργότερα, ὁ νεαρός μελετητής, πού εἶχε ἀποστηθίσει μερικούς ἀπὸ τοὺς στίχους τοῦ ἔργου τοῦ ἄλ-Χόμα, κλήθηκε νὰ παρουσιαστῆ ἑνώπιον τοῦ Ρουτζάρι.

« Δὲν ἀντιλαμβάνομαι γιὰ ποιό λόγο τοῦτο τὸ ἔργο προξένησε τόση ἀναστάτωση στοὺς θεολόγους σας ».

« Θαρρῶ πὼς δὲν μπόρεσαν νὰ δεχτοῦν τὸ ἀνακείμενο θεῶν καὶ ἀνθρώπων, Ἀρχηγέ τῶν Σοφῶν. Ἐπίσης, θεώρησαν ἀπαράδεκτο τὸ γεγονός ὅτι οἱ θεοὶ δημιουργήθηκαν κατὰ τὰ πρότυπα τῶν ἀνδρῶν καὶ τῶν γυναικῶν. Δὲν βλέπω ἄλλο λόγο ».

« Μὰ αὐτὸ εἶναι τὸ πιὸ ἀπολαυστικὸ κομμάτι τοῦ ἔργου. Οἱ θεοὶ τοὺς συμμετεῖχαν σὲ ὅλα ὅσα συνέβαιναν: σὲ πολέμους, πλημμύρες, κακοτυχίες, περιπέτειες στὸν οὐρανὸ καὶ στὴ γῆ, οἰκογενειακοὺς καβγάδες, γεννήσεις, γάμους, θανάτους, ἀναγεννήσεις. Πιστεύεις ὅτι ἡ σύζυγος τοῦ ποντοπόρου Ὀδυσσέα, ἡ ὁποία ἀντιστάθηκε στοὺς θνητοὺς μνηστῆρες, θὰ ὑπέκυπτε στὶς χάρες ἑνὸς θεοῦ; Παραξενεύομαι πὸ κανέναν τοὺς δὲν τὸ ἐπεχείρησε. Πρέπει νὰ δώσω ἐντολὴ νὰ μεταφραστῆ ἀμέσως στὰ λατινικά, ἐκτὸς κι ἂν ὑπάρχει ἤδη κάποιο χειρόγραφο. Θὰ μοῦ κάνεις τὴ χάρη νὰ τὸ ἐρευνήσεις; Ἄν ὑπάρχει μόνο στὸ Βατικανό, θὰ χρειαστοῦμε μιὰ δική μας μετάφραση. Ὅπως δὲν τὸ ἐνέκρινε ὁ καθής, δὲν θὰ τὸ ἐνέκριναν οὔτε οἱ καλόγεροι. Ποιὰ πτυχή τοῦ ἔργου σοῦ ἄρεσε περισσότερο; Τὰ καλοπιάσματα τῶν γυναικῶν; Ὁ φόβος τοῦ ἀγνώστου; Ἡ μήπως ἡ ζωὴ σὰν ἓνα ἀτελείωτο ταξίδι, πὸ διακόπτεται ἀπὸ δοκιμασίες ἀντοχῆς; »

« Μοῦ ἄρεσαν ὅλα, Μεγαλειότατε, ἀλλὰ τὴν προσοχή μου τὴν προσείλκυσε κάτι ἄλλο: ἔμεινα ἐκπληκτὸς ἀπὸ τὴν αἴσθηση τοῦ ἄλ-Χόμα ὅσον ἀφορᾷ τὴ Γεωγραφία. Στὸ δεύτερο μέρος τοῦ ἔργου περιγράφει τὴ θάλασσά μας καὶ τὰ νησιά καὶ τὶς χῶρες καὶ τὰ δέντρα. Στὰ ἀρχαῖα χρόνια, οἱ ἀνθρώποι δὲν ταξίδευαν ὅσο ἐμεῖς. Οἱ περισσότεροι θάβονταν στὴ γενέτειρά τους. Ὁ ἄλ-Χόμα τοὺς εἶπε πὼς ὑπῆρχε κι ἄλλος κόσμος, πέρα ἀπὸ τὰ χωριὰ καὶ τὰ νησιά τους. Ἐβαλε τὰ ἐξῆς λόγια στὸ στόμα τοῦ Μενέλαου:

*Κύπρο, Φοινίκη κι Αίγυπτο γυροῦσα κι Αιθίοπους,
καὶ στοὺς Σιδῶνες κι Ἐρεμβοὺς καὶ στὴ Λιβύα πῆγα».*

«Καὶ οἱ μονόφθαλμοι γίγαντες καὶ οἱ γητεῦτρες ποὺ τσακίζου-
ν τὰ καράβια κοντὰ σὲ τοῦτα τὰ παράλια;»

«Δὲν εἶναι παρὰ πρόσκαιρη σκανταλιά, ἔνδοξε Σουλτάνε, τί-
ποτα περισσότερο. Φανερώνει τὴ δύναμη τῆς φαντασίας τοῦ ποι-
ητῆ, τίποτα περισσότερο. Κατ' ἐμέ, τὸ πραγματικὰ σημαντικό
στοιχεῖο τοῦ ἔργου εἶναι ἡ πιστότητα τῶν περιγραφῶν. Ἐπισκέ-
φτηκε τὸ νησί μας καὶ τὸ ὄνόμαστε Σκύλλα. Εἶμαι πεπεισμένος
ὅτι ὁ ἄλ-Χόμα θὰ πρέπει νὰ ἦταν ναυτικός. Κι ὅτι πῆρε μέρος σὲ
πόλεμο, ἀλλὰ ἐμεῖς τὸν θυμόμαστε κυρίως γιὰ τὸ χάρτη τῶν τα-
ξιδιῶν του».

«Ὁ ἀυλάρχης μὲ πληροφορεῖ ὅτι εἶσαι κι ἐσὺ χαρτογράφος».
Ὁ Ἰντρισι ὑποκλίθηκε.

«Ὅταν τελειώσεις τὴ δουλειά σου στὴ βιβλιοθήκη, θὰ ἐπιθυ-
μοῦσα νὰ μοῦ μιλήσεις γιὰ ὅλες σου τὶς ἀνακαλύψεις».

Κατὰ τοὺς ἐπόμενους δεκατρεῖς μῆνες, ὁ Ἰντρισι ἐγκατέλειψε
τοὺς πάντες –ἐρωμένες, φίλους, μαθητές– καὶ ἀφοσιώθηκε στὴν
ἀναζήτηση τῆς ἀλήθειας. Ὁ Σουλτάνος τοῦ ἔδωσε τὸ ἐλεύθερο νὰ
χρησιμοποιεῖ τὴ βιβλιοθήκη του καὶ, ἂν ἐξαιρέσουμε τὸ φαγητὸ
καὶ τὶς βιολογικὲς λειτουργίες ποὺ κατ' ἀνάγκην αὐτὸ συνεπάγε-
ται, ὁ Ἰντρισι περνοῦσε τὶς ἡμέρες του χωμένος στὰ χειρόγραφα.
Οἱ εὐνοῦχοι τοῦ παλατιοῦ συχνὰ τὸν ἀποκαλοῦσαν Ἀμποῦ Κι-
τάμπ, πατέρα τοῦ βιβλίου. Ἀργότερα, ἡ ἀναβαθμισμένη θέση του
ὡς ἔμπιστου τοῦ Σουλτάνου ἀπαιτοῦσε ἀνώτερο τίτλο: τώρα τὸν
ἀποκαλοῦσαν Ἀμίρ ἄλ-κιτάμπ.

Ἐκεῖνοι οἱ μῆνες στὴ βιβλιοθήκη ὑπῆρξαν καθαρὴ εὐτυχία. Ὁ
ἄλ-Χόμα ἦταν μόνο ἡ ἀρχή. Θὰ ἐπισκεφτόταν τὴν Ἰθάκη καὶ τὰ
ἄλλα νησιά ἀναζητώντας ἴχνη. Πολλὲς φορές ἀναρωτιόταν ἂν ὁ
ἄλ-Χόμα ἔγραφε μόνος ἓνα τόσο ὁμορφο ἔργο ἢ ἂν κληρονόμησε
τὶς ἱστορίες καὶ τὶς σκέπασε μὲ τὸν δικό του θεϊκὸ μανδύα. Κι
ἔμεινε ἐμβρόντητος, ὅταν ἀνακάλυψε πὼς μερικὲς μόνο γενιὲς
μετὰ τὸ θάνατο τοῦ ἄλ-Χόμα, ὁ Ξενοφάνης τὸν ἀποκήρυξε, μὲ

μιὰ γλώσσα πού θύμιζε τούς σημερινούς θεολόγους: « Ὁ Ὅμηρος προσέδωσε στοὺς θεοὺς ὅλα τὰ αἰσχρὰ καὶ βλάσφημα χαρακτηριστικὰ τῶν ἀνθρώπων – τὴν κλοπὴ, τὴ μοιχεία καὶ τὸ δόλο ». Ἄραγε οἱ παραμυθάδες τῆς Βαγδάτης πού συνέλεξαν τὶς ἱστορίες τῶν χιλίων καὶ μιᾶς νύχτας εἶχαν κατὰ νοῦ τὸν Ὀδυσσεά, ὅταν ἔφτιαχναν τὶς ἱστορίες τοῦ Σεβᾶχ τοῦ Θαλασσινοῦ; Οἱ ἐν λόγῳ ἐρωτήσεις, ἀλλὰ καὶ ὁ ἴδιος ὁ ἄλ-Χόμα, ξεχάστηκαν σύντομα, καθὼς ἄρχισαν νὰ ἀναδύονται ἄλλοι θησαυροί, πιὸ κοντινοὶ πρὸς τὶς πνευματικὲς τοῦ ἀναζητήσεις.

Διαβάζοντας τὶς ἀραβικὲς μεταφράσεις τοῦ Ἡροδότου, τοῦ Ἀριστοτέλη, τοῦ Γαληνοῦ, τοῦ Στράβωνα καὶ τοῦ Πτολεμαίου ἦταν σὰν νὰ ἀνακάλυπτε χῶρες μακρινές, ἤδη γνωστὲς ἀπὸ τὶς διηγήσεις τῶν ταξιδευτῶν. Οἱ δάσκαλοί του τὸν εἶχαν μύσει στοὺς κλασικοὺς Ἑλληνας, ὅμως ἦταν τότε πολὺ νέος γιὰ νὰ τοὺς ἐκτιμῆσει πραγματικά. Ἡ γνώση του παρέμεινε ἐλλιπής, ἕως ὅτου ἄρχισε νὰ μελετᾷ τὰ κείμενα μὲ δική του πρωτοβουλία. Οἱ ιδέες τοῦ Πτολεμαίου ἀντηχοῦσαν ἀκόμα στὸ μυαλό του, σὰν μουσικὴ μακρινοῦ αὐλοῦ.

Μιὰ μέρα ἀνακάλυψε ἓνα ἀνώνυμο χειρόγραφο πού τὸν ἐνθουσίασε. Ποιὸς ἦταν ὁ συγγραφέας τῆς « Βιβλιοθήκης »; Θυμόταν ἀκόμα τὴν πρώτη φράση: Ὁ οὐρανὸς ἦταν ὁ πρῶτος πού βασίλευσε σ' ὀλόκληρο τὸν κόσμο. Ἦταν ἡ ἱστορία τῶν θεῶν πού κατοίκησαν στὴ γῆ καὶ μολονότι δὲν διέγειρε τὸ νοῦ τόσο ὅσο ὁ Πτολεμαῖος ἢ ἀκόμα καὶ ὁ Στράβωνας, τὴ βρῆκε πολὺ πιὸ συναρπαστική. Ἐκεῖ διάβασε γιὰ τὸ σύντομο ταξίδι τοῦ Ἡρακλῆ στὴ Σικιλλίγια. Ὁ οὐρανὸς ἦταν ὁ πρῶτος πού βασίλευσε σ' ὀλόκληρο τὸν κόσμο. Ἡ φράση ἀντηχοῦσε στὸ μυαλό του. Γιατί αὐτὸς νὰ ἀρχίσει μὲ τὸ *Εἰς τὸ ὄνομα τοῦ Ἀλλάχ τοῦ Ἐλεήμονος...* ὅπως ὅλοι οἱ λόγιοι τοῦ κόσμου του; Γιατί;

Τὴν πρώτη χρονιά του στὴ βιβλιοθήκη ὁ Σουλτάνος τὸν καλοῦσε συχνὰ στὰ διαμερίσματά του καὶ ζητοῦσε νὰ μάθει λεπτομέρειες γιὰ τὶς μελέτες του. Ὁ Ρουτζάρι δὲν ἦταν ἄνθρωπος μεγαλόσωμος, ὅμως κουνοῦσε παράξενα τὰ χέρια καί, ὅταν ἐνθουσιαζόταν, οἱ βραχίονές του σείονταν σὰν τὰ πανιὰ πού τὰ

δέρνει ή θύελλα. Ή εγκάρδια υποδοχή του συγκινοῦσε τὸν Ίντρισί.

« Τί θὰ τίς κάνεις ὅλες αὐτές τίς γνώσεις, ἀφέντη Ίντρισί; Μπορεῖς νὰ διδάξεις τὰ παιδιὰ σου καὶ τὰ δικά μου, ἀλλὰ θὰ 'σαι ἱκανοποιημένος μόνο μ' αὐτό; »

Ὁ Ίντρισί θυμόταν τὸ ἀνήσυχο, ταπεινὸ χαμόγελό του, καθὼς ἐξομολογοῦνταν τῇ φιλοδοξία του. « Ἄν ὁ Σουλτάνος τὸ ἐπιτρέπει, θὰ ἤθελα νὰ συντάξω μιὰ παγκόσμια γεωγραφία. Θὰ χαρτογραφήσω τὸν ἤδη γνωστὸ κόσμο καὶ θὰ ἀναζητήσω τόπους ἀγνωστούς ἀκόμα σὲ μᾶς. Θὰ χρησιμεύσει στοὺς ἐμπόρους καὶ τοὺς καραβοκύρηδες μας. Τούτη δῶ ἡ σπουδαία πόλη εἶναι τὸ κέντρο τοῦ κόσμου. Πραγματευτάδες καὶ ταξιδευτὲς σταματοῦν ἐδῶ, προτοῦ συνεχίσουν τὸ δρόμο τους γιὰ τῇ Δύση ἢ τὴν Ἀνατολή. Ἄπὸ αὐτοὺς μποροῦμε νὰ ἀντλήσουμε πολλές πληροφορίες ».

Ὁ Σουλτάνος δὲν ἔκρυψε τῇ χαρὰ του. Ἔστειλε νὰ φέρουν τὸν αὐλάρχη καὶ τοῦ ἔδωσε ἐντολὴ νὰ φροντίσει στὸ ἐξῆς ὁ μελετητῆς καὶ δάσκαλος Μουχάμμαντ ἄλ-Ίντρισί νὰ εἰσπράττει ἀπὸ τὸ Διβάνι τὸ ποσὸ τῶν δέκα τάρικς μηνιαίως καὶ νὰ τοῦ δοθεῖ στέγη κοντὰ στὸ ἀνάκτορο. Καθὼς ὁ αὐλάρχης ὑποκλινόταν καὶ ἔτοιμαζόταν νὰ φύγει, ὁ Ρουτζάρι τὸ ξανασκέφτηκε.

« Θὰ χρειαστεῖ κι ἓνα καράβι, ἔτοιμο νὰ σαλπάρει γιὰ ὅπου ἐκεῖνος προστάζει. Νὰ τοῦ βρεῖτε ἓναν ἐμπιστο καπετάνιο ».

Ὁ Ίντρισί ἔπεσε στὰ γόνατα καὶ φίλησε τὰ χέρια τοῦ εὐεργέτη του. Ἡ γενναιοδωρία τοῦ Ρουτζάρι τὸν εἶχε ἐνθουσιάσει, ὅμως ἀνησυχοῦσε γιὰ τὸν ἀντίκτυπο ὅλων αὐτῶν ἔξω ἀπὸ τὰ ὄρια τοῦ παλατιοῦ. Τὸ ἔργο του θὰ προχωροῦσε ἀπρόσκοπτα, ἀλλὰ οἱ περισσότεροι φίλοι του ἴσως τὸν ἀντιμετώπιζαν στὸ ἐξῆς μὲ καχυποψία. Τὰ βράδια τῆς Παρασκευῆς, ὅταν ἡ πόλη ἔπεφτε γιὰ ὕπνο, μιὰ μικρὴ ομάδα ποιητῶν, φιλοσόφων καὶ θεολόγων –τριάντα ἄνδρες συνολικά– συναντιοῦνταν σὲ μιὰ μικρὴ αἴθουσα, στὸ βάθος τοῦ τεμένους Ἄουν ἄλ-Σίφα. Συζητοῦσαν ζητήματα ποὺ ἀφοροῦσαν τίς ἀνάγκες τῆς κοινότητος τῶν Πιστῶν τοῦ νησιοῦ, ἕως ὅτου τὸ πρωινὸ κάλεσμα τοῦ μουεζίνη διακόψει τὸ μέγχιλ. Μέχρι σήμερα, τὸν δέχονταν σὰν ἓναν ἀπὸ αὐτούς, ὅμως γιὰ πόσο ἀκόμα;